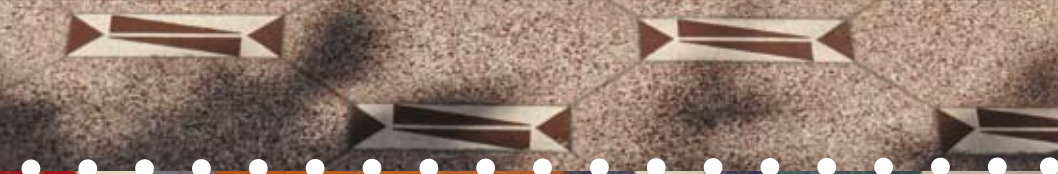

EVERE À LA CARTE

❁ À LA CARTE: UW GEMEENTE IN DE KIJKER

BEKIJK UW GEMEENTE MET NIEUWE OGEN, ONTDEK AL DE PARELTJES VAN HET ERFGOED DAT U DAGELIJKS OMRINGT, LEER ONGEKENDE HOEKJES KENNEN, VOLG HET PARCOURS EN SPEEL HET SPEL MEE. IN DEZE COLLECTIE WORDEN DE BRUSSELSE GEMEENTES IN DE KIJKER GEZET IN EEN RIJK GEÏLLUSTREERDE EN PRAKTISCHE WANDELBROCHURE, WAARMEE U OP STAP KAN GAAN OF DIE U GEZELLIG THUIS KAN DOORBLADEREN.

❁ EVERE À LA CARTE

EVERE, GELEGEN IN HET NOORDOOSTEN VAN HET GEWEST IS WELBEKEND BIJ HEN DIE OP WEG ZIJN NAAR DE INTERNATIONALE LUCHTHAVEN OF DE AUTOSNELWEG. HAAR NAAM WORDT VAAK IN VERBAND GEBRACHT MET DE NAVO EN DE GROTE BEDRIJVEN VAN DE RAND. HET VOLSTAAT ECHTER EVEN DE HOOFDWEGEN TE VERLATEN OM NIET ALLEEN EEN GEMEENTE MET EEN RIJK ERFGOED TE ONTDEKKEN, MAAR OOK DE DORPSSFEER OP TE SNUIVEN DIE MEN IN DIT DEEL HEEFT WETEN TE BEWAREN.

DAT ALLES VINDT U IN HET TWAALFDE NUMMER UIT DE REEK "À LA CARTE", GEWIJD AAN HET ERFGOED DAT DE GEMEENTEN DIE SAMEN ONS MOOIE GEWEST VORMEN TE BIJDEN HEBBEN. MEDE DANKZIJ ZIJN HANDIGE FORMAAT DAT MAKKELIJK IN DE HAND LIGT, BIEDT DEZE KLEINE EDUCATIEVE GIDS EENIEDER DE KANS AL WANDELEND DE STAD TE GAAN VERKENNEN EN DE BLIK AAN TE SCHERPEN DOOR AANDACHT TE HEBBEN VOOR HAAR DETAILS.

BEKNOPTTE TEKSTEN EN FRAAIE ILLUSTRATIES LATEN DE ARCHITECTUUR- EN DE NATUURLIEFHEBBER KENNISMAKEN MET DE GESCHIEDENIS EN DE STEDENBOUWKUNDIGE ONTWIKKELING VAN EVERE. TIJDENS TWEE WANDELINGEN DIE ONS HET LANDELIJKE VERLEDEN LATEN ONTDEKKEN EN ONZE AANDACHT ZOWEL VESTIGEN OP DE GROENE RUIMTEN ALS OP DE SCHATTEN UIT DE ART DECO EN MODERNISTISCHE ARCHITECTUUR WAAR DE GEMEENTE RIJK AAN IS!

IK WENS U ALVAST AANGENAME ONTDEKKINGEN TOE ...

CHARLES PICQUÉ
MINISTER-PRESIDENT VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST,
BEVOEGD VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

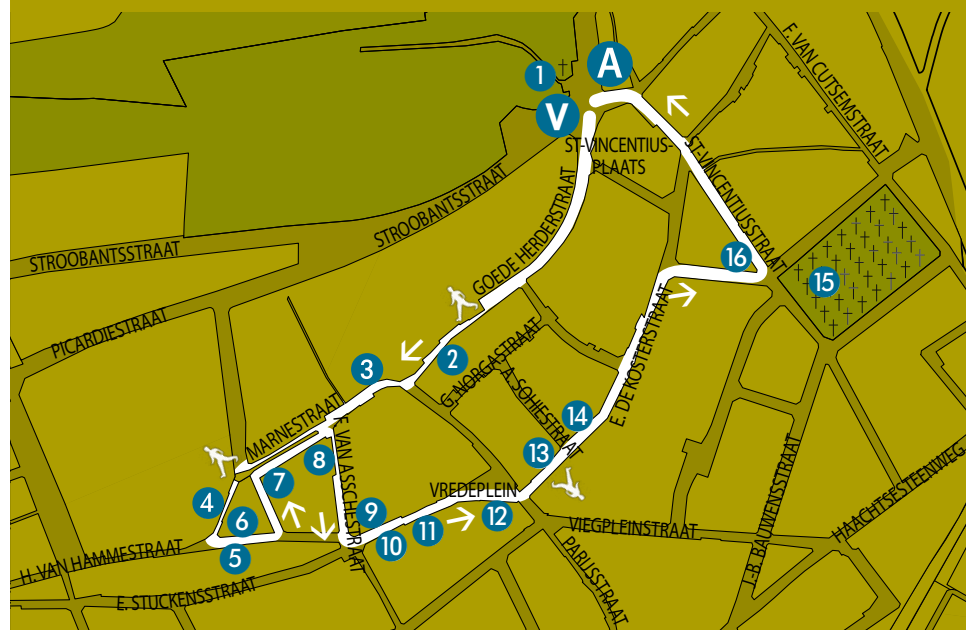

WANDELINGEN

1. EEN DORP IN DE STAD

DUUR: ONGEVEER 1u30

V VERTREK EN A AANKOMST: SINT-VINCENTIUSKERK, SINT-VINCENTIUSPLEIN

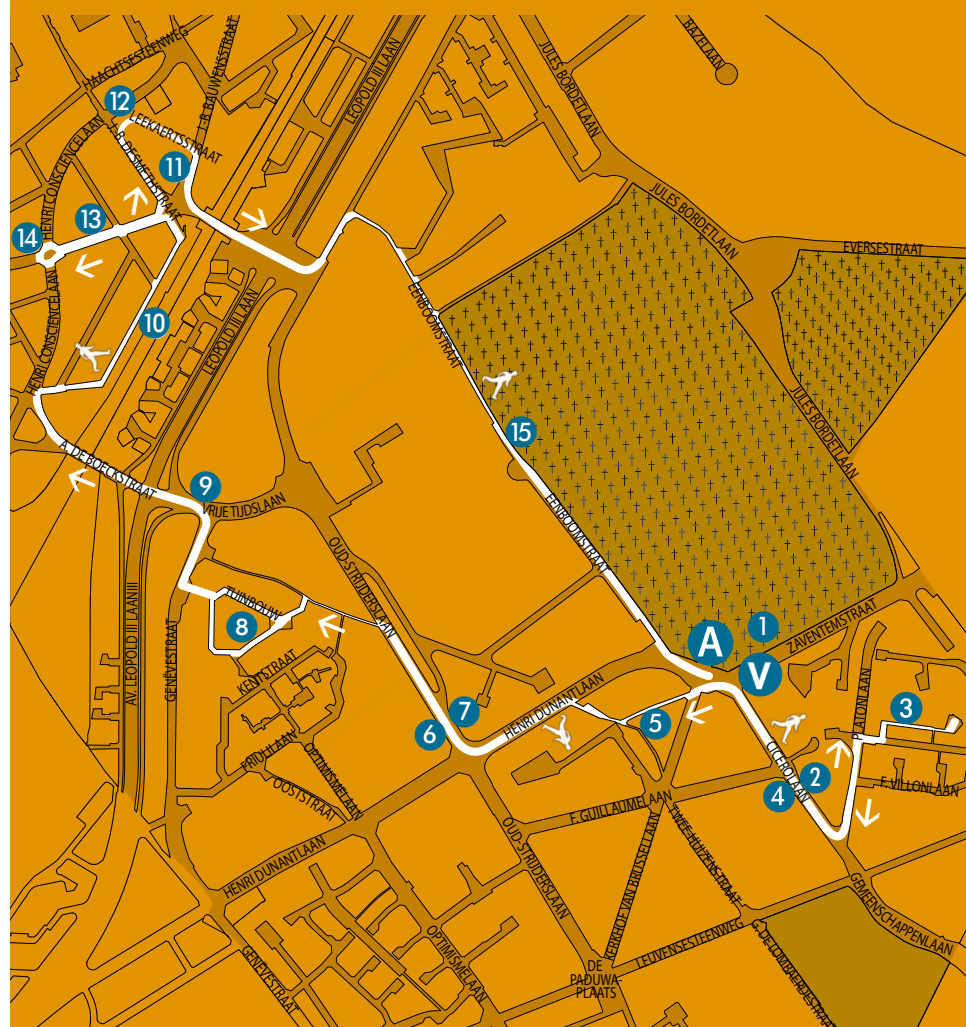

DE OPLOSSINGEN VAN HET SPEL (ZIE MIDDENPAGINA'S). In wijzerzin, te beginnen in de linkerbovenhoek: H 17, E 29, B 11, L 12, G 17, C 12, A 11, K 12, I 12, D 22, E. Stuckensstraat 125, J 12, F 29

2. OP ZONDAG NAAR HET PLATTELAND!

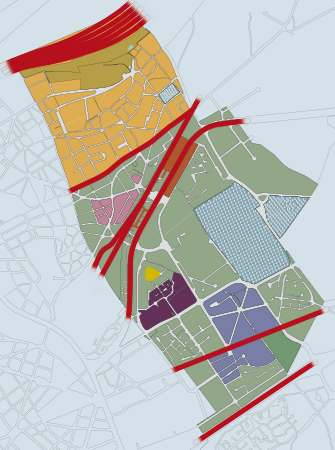
DUUR: ONGEVEER 2u

V VERTREK EN A AANKOMST: KERKHOFF VAN BRUSSEL, KERKHOFF VAN BRUSSELLAAN

WIJK IN DE KIJKER

- LAAG EVERE
- HOOG EVERE
- STEENWEGEN EN SPOORWEGEN
- DE STILTE DER KERKHOFEN
- DE WIJK TWEE HUIZEN EN DE SINT-JOZEFKERK
- DE WIJK TUINBOUW
- DE WIJK ONZE-LIEVE-VROUW: LEVE DE PAKKETBOTEN!
- DE LEOPOLD III-LAAN, EEN KONINKLIJKE LAAN NAAR DE LUCHTHAVEN
- DE ASTRIDWIJK

- MEER WETEN?**
- BRILOT, M., *Het Brussels Museum van de Molen en de Voeding*, BMMV, 2009.
  - CNOPS, P., *Evere vroeger*, Deel 1, s.l., 1997.
  - GUILLAUME, A. EN MEGANCK, M., *Atlassen van de archeologische ondergrond van het Gewest Brussel*, 18, Evere, Directie Monumenten en Landschappen, Brussel, 2008.
  - NOTERMAN, J., *Guide des cimetières de Bruxelles*, Collet, 1998.

EEN DORP IN DE STAD

Op zoek naar getuigen van de oude dorpskern in een wijk uit het begin van de 20ste eeuw.

DUUR: ONGEVEER 1U30

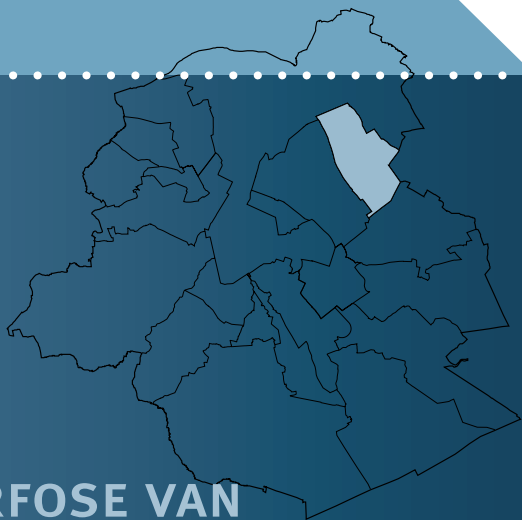

OP ZONDAG NAAR HET PLATTELAND!

Op deze wandeling in Hoog Evere kom je onverwacht nog enkele echt landelijke plekjes tegen.

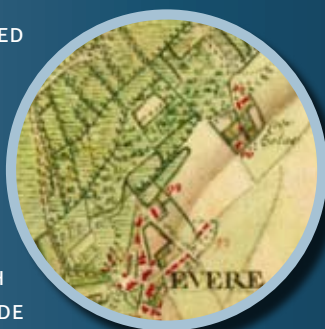
DUUR: ONGEVEER 2U

DE METAMORFOSE VAN EEN BRABANTS DORP...

EVERE IS NIET ZOMAAR EEN DOORGANGSGEBIED DOORKRUIST DOOR TAL VAN STEENWEGEN, SPOORLIJNEN EN AUTOWEGEN, INTEGENDEEL HET IS EEN VAN DE BEST BEWAARDE GEHEIMEN VAN HET BRUSSELS GEWEST... HET OUDE DORP WORDT VOOR HET EERST VERMELD IN EEN TEKST DIE TOT DE 12DE EEUW TERUGGAAT EN ONTWIKKELT ZICH IN DE ZENNEVALLEI, AAN WEERSZIJDEN VAN DE OUDE WEG NAAR KEULEN. HET UITGESTREKTE PLATEAU WAAROP HET ZICH VAN DE HAACHTSESTEENWEG TOT AAN DE GRENS MET SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE UITSTREKT, BLEEF TOT AAN HET BEGIN VAN DE 20STE EEUW OVERWEGEND LANDBOUWGEBIED.

© KBR

EIND 19DE EEUW MOET EVERE EEN DEEL VAN HAAR GRONDGEBIED AFSTAAN. DE TERREINEN AAN DE ANDERE KANT VAN HET KANAAL EN HET RANGEERSTATION VAN SCHAARBEEK KOMEN ONDER HET BESTUUR VAN DE STAD BRUSSEL. IN DIE PERIODE NEEMT HET BEVOLKINGSAANTAL GESTAAG TOE. TIJDENS DE 20STE EEUW ONTWIKKELDEN ZICH GELEIDELIJK NIEUWE WIJKEN, EERST ROND HET KERKHOF VAN BRUSSEL, WAAR ZICH STEENHOEWERS VESTIGEN. LATER ONTSTAAT IN HET CENTRUM VAN DE GEMEENTE DE WIJK ONZE-LIEVE-VROUW, TENGEVOLGE VAN DE ONTWIKKELING VAN DE LUCHTHAVEN VAN EVERE-HAREN.

TOCH DUURT HET TOT DE JAREN 1950 VOORDAT EVERE OP GROTE SCHAAL VERSTEDELIJKT. NU NOG TREFFEN WE IN DE GEMEENTE TALRIJKE GETUIGEN VAN DIT LANGE LANDELIJKE VERLEDEN AAN, VAN DE VELE MOESTUINTJES TOT DE TALRIJKE, VAAK BIJZONDER AANTREKKELIJKE GROENE RUIMTEN!

REDACTIE, OPZOEKINGEN EN ICONOGRAFIE

Marie Ressler

ADVIESCOMITÉ

Anne-Sophie Walazyc, kabinet van de Minister-President
Madeleine Brilot en Séverine Rongvaux
van de gemeente Evere

COÖRDINATIE

Paula Dumont, Directie Monumenten en Landschappen

ANDERE ILLUSTRATIES

Koninklijke Bibliotheek van België
Kaarten: Bruxelles Urbis® - Distributie: CIBG
Kunstlaan 20, 1000 Brussel,
Verzameling Dexia Bank

VERTALING

Erik Tack

HERLEZING

Cindy De Brandt en Harry Lelièvre,
Directie Monumenten en Landschappen

BEDANKINGEN

Het College van Burgemeester en Schepenen
van de gemeente Evere,
Pieter Cnops,
Het Gemeentelijk Museum van Evere,
Isabelle de Pange,
Nicolas Dernoncourt,
Brigitte De Wilde,
Martine Regniers en de Dienst Stedenbouw
van de gemeente Evere,
Micheline en Louis Ressler-Plennevaux,
Christian Rombaux en de MOB

GRAFISCHE VORMGEVING

www.generis.be

DRUKWERK

Dereume printing

❖ LAAG EVERE

In 1120 wordt voor het eerst van het dorp melding gemaakt, in een akte waarmee de bisschop van Kamerijk het altaar van *Everma* (Evere) schenkt aan het Sint-Vincentiuskapittel van Zinnik. Eind 13de eeuw wordt het dorp, dat aanvankelijk aan de hertog van Brabant en dan aan de burggraaf van Brussel toebehoort, bezit van de heerlijkheid Evere. Laag Evere zo genoemd wegens zijn ligging in de Zennevallei bestond uit hoeven, herbergen en landhuizen. Deze gingen echter bijna volledig verloren tijdens de bombardementen van het nabijgelegen vliegveld en het rangeerstation in 1943 en 1944. Slechts enkele getuigen zijn bewaard gebleven, zoals de Sint-Vincentiuskerk en de boerderij 't Hoeveke.

❖ HOOG EVERE

Hoog Evere ligt op een uitgestrekt plateau dat lange tijd bijna uitsluitend voor de graan- en groenteteelt was bestemd maar vanaf de 19de eeuw ook wordt geëxploiteerd door steenbakkerijen, die zich in de onmiddellijke nabijheid van de Leuvensesteenweg vestigen en waarvan de productie voor talloze Brusselse bouwerven is bestemd. Verscheidene huidige plaatsnamen, zoals de Kareelovenlaan, verwijzen nog altijd naar deze activiteit. Andere straatnamen herinneren dan weer aan plaatsen die tot de middeleeuwen en het ancien regime teruggaan; zo verwijst *Tornooiveld* naar een veld dat in 1549 werd aangelegd ter gelegenheid van de Blijde Inkomst van de Prins van Spanje, de latere Filips II, in Brussel. De Galgelaan herinnert dan weer aan een executieoord nabij de Leuvensesteenweg dat van de 15de tot de 18de eeuw werd gebruikt.

❖ STEENWEGEN EN SPOORWEGEN

Evere vormt een rechthoek die van oost naar west wordt doorkruist door verschillende verkeerswegen die de gemeente in evenveel segmenten opdelen. Al eeuwenlang verbinden de Haachtsesteenweg en de Leuvensesteenweg (het oorspronkelijke bochtige tracé van die laatste werd in 1709 rechtgetrokken) Brussel met Mechelen en Leuven. De aanleg vanaf 1910 van de spoorlijn van Halle naar Muizen snijdt de gemeente in tweeën. Vanaf 1935 wordt de Leopold III-laan getrokken, evenwijdig aan de spoorlijn, om de hoofdstad met de luchthaven te verbinden, en sinds 1972 vormt de autosnelweg Brussel-Luik de grens met Sint-Lambrechts-Woluwe.

❖ GEJAAGD DOOR DE WIND!

Het duurde tot 1841 voordat Evere eindelijk over een eigen graanmolen beschikte. In een toen nog bijna uitsluitend ruraal gebied bouwden Charles Van Assche en zijn echtgenote Pétronille een stenen grondzeiler met galerij waarvan de molenstenen werden aangedreven door wieken met een spanwijdte van 22 meter. Het dak was ingenieus geplaatst op houten cilinders die op een ronde rail rustten, zodat de wieken altijd tegen de wind in konden draaien. De kegelvorm van het gebouw was dus het uitvloeisel van louter praktische overwegingen!

Aanvankelijk werd de molen uitsluitend door de wind aangedreven, maar in 1853 wordt hij uitgerust met een stoommachine die het werk overneemt op dagen met onvoldoende wind. Rond 1886 worden de wieken verwijderd en draait de molen nog uitsluitend op de stoom-

machine. Wegens zijn grote succes moet de molen geleidelijk worden uitgebreid: zo wordt in 1887 tegen de molen een fabriek aangebouwd die is uitgerust met de nieuwe technologie van de cilindermachines, en in 1904 komt er nog een nieuw bijgebouw bij.

De maalderij krijgt echter de harde concurrentie te verduren van de talrijke meelfabrieken die langs het kanaal Brussel-Charleroi worden gebouwd, en in 1911 moest ze haar activiteiten dan ook stopzetten. Nadien worden in de molen diverse semi-industriële

installaties ondergebracht: een fabriek van thermosifons voor het trekken van witlof, een leerlooierij, een zagerij, een fabriek van darmen bestemd voor de vleeswarenindustrie, en tot slot de specerijenfabriek Oscar Tausig. Die gaf de molen een tweede leven door hem van 1933 tot 1983 opnieuw in gebruik te nemen!

De molen van Evere wordt in 1990 samen met zijn tuin beschermd. In 2008 opent hij opnieuw zijn deuren, nu als het Brussels Museum van de Molen en de Voeding.

De windmolen kan worden bezocht van woensdag tot vrijdag van 10u30 tot 17u30 en tijdens het weekend van 13u tot 17u30. Windmolenstraat 21 - 1140 Evere. www.moulindevere.be

❖ DE STILTE DER KERKHOVEN

Rondom de Sint-Vincentiuskerk lag het parochiekerkhof. In 1893 werd het buiten gebruik gesteld. Er werden slechts enkele grafstenen bewaard, die nu in de noordmuur van de kerk zijn ingewerkt. In 1880 opende de gemeente een grotere begraafplaats aan de Sint-Vincentiusstraat. Tengevolge de stedenbouwkundige ontwikkeling van Hoog Evere wordt nog geen eeuw later, in 1974, aan de Bordetlaan alweer een nieuwe begraafplaats aangelegd. Naast deze drie begraafplaatsen vestigden de gemeenten Brussel en Schaarbeek op hun beurt hun necropool op het grondgebied Evere, respectievelijk in 1874 en 1955. In totaal bevinden zich hier dus maar liefst vijf begraafplaatsen! Je kunt de begraafplaatsen van Evere en Brussel ontdekken tijdens de wandelingen.

❖ DE WIJK TUINBOUW

Het concept van de tuinwijk, dat eind 19de eeuw in Engeland door Ebenezer Howard werd bedacht, veroverde het continent na de Eerste Wereldoorlog. Jean-Jules Eggericx, die tijdens de oorlog naar Engeland was gevlucht, ontwierp er hier een miniatuurversie van, het kleinere broertje van de bekende tuinwijken *Le Logis* en *Floréal* die hij in dezelfde periode in Watermaal-Bosvoorde ontwierp.

❖ DE WIJK TWEE HUIZEN EN DE SINT-JOZEFKERK

Halfweg de 19de eeuw werd de vlakte van Hoog Evere geleidelijk ingenomen. De nieuwkomers waren hoofdzakelijk arbeiders en ambachtslieden die kwamen werken in de steenbakkerijen en in de ateliers waar de grafstenen werden gehouwen die bestemd waren voor de nabijgelegen begraafplaats. Aan de Kerkhof van Brussellaan die loopt van de necropool tot aan de Leuvensesteenweg worden de eerste huizen van de wijk gebouwd, maar de verstedelikingsgolf breidt zich nadien uit tot voorbij de Leuvensesteenweg. In 1906 wordt daar de neogotische Sint-Jozefkerk opgetrokken, op initiatief van de pastoor van de Sint-Vincentiusparochie, Jean de Paduwa. Deze zal het centrum vormen van een nieuwe wijk.

❖ ONTDEK HET MOERASKE

Het Moeraske is een verrassend stukje natuur geprangd tussen een industrieterrein, spoorlijnen en een hoogspanningslijn. Het vormt een welgekomen bufferzone tussen het rangeerstation en het oude dorp Evere.

Droog weideland, beboste taluds, meren en waterlopen (de *Kerkebeek*) wisselen er elkaar

af op een smalle strook grond van bijna 2 kilometer. Het natuurreservaat wordt bevolkt door talrijke planten- en diersoorten; je vindt er bruine kikkers en watersalamanders naast een zeventigtal vogelsoorten. Op het droge weideland langs de sporen van het rangeerstation groeien inheemse planten die zich aan de droge ondergrond hebben aangepast, zoals slangenkruid (*Echium vulgare*), zwarte toorts (*Verbascum nigrum*), koningskaars (*Verbascum thapsus*) of wilde reseda (*Reseda lutea*).

Ook enkele uitheemse soorten zijn van over de hele wereld in het natuurreservaat aanbeland, gebruikmakend van de spoorweg om zich te verspreiden. Zo vind je hier het grijskruid (*Berteroa incana*), dat zich vanuit de steppen van Midden-Europa heeft

verspreid, of het bezemkruid (*Senecio inaequidens*), dat de lange reis van Zuid-Afrika naar hier heeft afgelegd onder de warme beschutting van... schapenwol!

Boven Het Moeraske ligt het Goede Herderpark. Het is aangelegd op een ophoging die het resultaat was van het bombardement van een oud domein waarvan sprake is sinds de 16de eeuw en dat in 1889 het klooster de Goede Herder werd. Het vernielde terrein werd lange tijd aan zijn lot overgelaten en diende tot in de jaren 1960 als stortplaats voor huishoudelijk afval, voordat het tot park werd omgevormd. Het geheel werd aangevuld met het Park van Doolegt, dat op een deel van het oude kloosterterrein is aangelegd en waar talrijke bronnen ontspringen die het meertje bevoorraden dat er in 1992 werd uitgegraven...

Wandelingen met gids in Het Moeraske vinden plaats elke tweede zondag van de maand om 10u. En wie de handen uit de mouwen wil steken, kan ook deelnemen aan de beheersdagen die elke tweede zaterdag van de maand worden georganiseerd, vanaf 9u30. Inlichtingen: 02 242 50 43 - www.cebe.be

❖ **DE ONZE-LIEVE-VROUWIJK: HIER KOMT DE PAKKETBOOT!**

In 1915 bouwt de Duitse bezetter een luchthaven op terreinen die deels in Evere en deels in Haren lagen. Na de oorlog wordt het vliegveld gebruikt voor zowel het militaire als het civiele Belgische luchtverkeer. Dit vormt de stimulans voor de stedenbouwkundige ontwikkeling van het centrum van de gemeente. De Onze-Lieve-Vrouwwijk wordt in de loop van de jaren 1920 en 1930 uitgetekend en verkaveld. Vele personeelsleden van de luchthaven vestigen zich hier. Dromend van verre bestemmingen kreeg de architectuur er een maritiem tintje, met boegvormige volumes, masten en patrijspoorten die de toen heersende pakketbootstijl kenmerken. In 1939 wordt een nieuw gemeentehuis opgetrokken aan de rand van de wijk Onze-Lieve-Vrouw. Zo verschuift het bestuurscentrum van de oude dorpskern naar het centrum van de gemeente.

❖ **EEN KONINKLIJKE LAAN NAAR DE LUCHTHAVEN**

Tijdens het interbellum kende de burgerluchtvaart een snelle groei dankzij de oprichting van het SNETA in 1919 en later de SABENA in 1923, die allebei op de luchthaven van Evere-Haren waren gevestigd. Om het “vliegplein” vlotter met het centrum van de hoofdstad te verbinden, werd in 1935 de Leopold III-laan aangelegd. Kort na het einde van de Tweede Wereldoorlog verhuist de luchthaven, die ondertussen te klein is geworden, van Evere naar Melsbroek, voordat ze in 1958 definitief naar Zaventem wordt overgebracht.

In 1949 sticht Sabena voor haar werknemers de coöperatieve huurdersvereniging “Germinal” en vertrouwt ze aan Maxime Brunfaut het ontwerp toe van een woningcomplex aan weerszijden van de Leopold III-laan. Begin jaren 1960 wordt het noordelijk gelegen terrein op zijn beurt verkaveld en bebouwd met rijen bel-etagewoningen.

❖ **DE ASTRIDWIJK**

Na de Tweede Wereldoorlog wordt de vlakte van Hoog Evere intensief bebouwd. Aan de rand van De Tuinbouw ontwikkelt zich de Astridwijk, tussen de Henry Dunantlaan en de Oudstrijderslaan, die in de jaren 1950 worden aangelegd. De verkaveling van deze nieuwe wijk begint in 1964 met de bouw van een reeks woningblokken tussen het groen. Recenter werden nieuwe straten aangelegd, afgezoomd met woningen die breken met de grootschaligheid van de eerste gebouwen. Daarvoor was in 1934, op de grens met Schaarbeek (aan de rand van de toekomstige Astridwijk) een solarium, dat heel populair was tot in de late jaren 1970.

❖ **WILLY VAN DER MEEREN, EEN STRIJDVAARDIGE ROBBEDOES!**

De vernieuwende architect Willy Van Der Meeren (1923-2002) onderscheidde zich door ontwerpen die de invloed verraden van de *Congrès Internationaux d'Architecture Moderne* (CIAM) en van Le Corbusier. Met een grote klemtoon op de maatschappelijke rol van de architectuur, ontwierp hij ruimten, zoals dakterrassen of binnenstraatjes, die het gemeenschapsleven moesten bevorderen en als ontmoetingsplaatsen moesten dienen.

Van Der Meeren ontwierp zijn gebouwen zelf tot in de kleinste details – van de samenstelling van de betonblokken tot en met het meubilair – en ontwikkelde systeembouwtechnieken met geprefabriceerde modulaire elementen. Deze technieken boden twee voordelen: ze reduceerden de bouwkosten en ze maakten de toepassing mogelijk van een “vrij plan”, dat

de bewoners naar believen konden aanpassen door middel van lichte panelen en losse kastmuren. De “doe-het-zelfbouw” was geboren!

Deze kleurrijke modernist schonk Evere enkele gebouwen die je tijdens de tweede wandeling kan ontdekken!

Gebouw Van Ooteghem (beschermd in 2006)
Dit hoekgebouw, dat in 1952 werd ontworpen, combineert vijf duplexappartementen met een handelszaak en een garage. De bijzonder sobere gevels zijn samengesteld uit een eenvoudig verband van betonblokken en worden verlevendigd door felle kleuren en inspringende glazen vlakken.

Ieder Zijn Huis
De burgemeester van Evere, Franz Guillaume, deed in 1954 een beroep op Van Der Meeren voor de bouw van een flatgebouw op pijlers dat was geïnspireerd op de *Unité d'Habitation* die Le Corbusier voor Marseille had ontworpen.

Het gebouw – een ware verticale stad met zwevende straten – omvatte 105 triplexappartementen.

Tussen 1957 en 1962 ontwierp de architect voor dezelfde sociale huisvestingsmaatschappij een reeks woningen voor gepensioneerden. Hij paste er het prototype van het “EGKS-huis” toe, een goedkope arbeiderswoning die hij ontwierp in samenwerking met Léon Palm. Tot slot bouwde hij tussen 1968 en 1970 nog een bejaardentehuis.

WANDELING 1

EEN DORP IN DE STAD

DEZE WANDELING LANGS HET GRONDGEBIED VAN DE OUDE DORPSKERN VERKENT HET LANDELIJKE VERLEDEN VAN ÈVERE EN HAAR VERSTEDELIJKING TIJDENS DE EERSTE HELFT VAN DE TWINTIGSTE EEUW. DE VAAK GEDURFDE, SOMS ZELFS EXTRAVAGANTE, STIJLEN ZORGEN VOOR HEEL WAT VERASSINGEN!

PARCOURS: ZIE OMSLAG

V VERTREK EN **A** AANKOMST: SINT-VINCENTIUSKERK, SINT-VINCENTIUSPLEIN
BUS: 45 (HALTE SINT-VINCENTIUS)
DUUR: ONGEVEER 1U30

ECHT OF VALS?

TIJDENS DEZE WANDELING ZAL JE VERSCHIEDENE “VALSE” VENSTERS ZIEN DIE IN TROMPE-L'OEIL ZIJN GESCHILDERD. TOT IN 1919 BETAALDEN EIGENAARS IMMERS EEN BELASTING WAARVAN HET BEDRAG GEBASEERD WAS OP DE “UITERLIJKE TEKENEN VAN RIJKDOM”, WAARONDER HET AANTAL VENSTERS! OM TOCH EEN COHERENTE GEVELCOMPOSITIE TE VERZEKEREN ZONDER DAT DE EIGENAAR ELK JAAR EEN TE GROTE SOM MOEST NEERTELLEN, NAMEN DE ARCHITECTEN VAN TOEN VAAK HUN TOEVLUCHT TOT DEZE LIST. KAN JE DE MISLEIDERS ONTMASKEREN?

Ze bevinden zich op de verdieping van de verdieping van de huizen gelegen: 1. E. Stuckensstraat 164 – 2. Sint-Vincentiusstraat 45 en 45a.

1 SINT-VINCENTIUSKERK, SINT-VINCENTIUSPLEIN, BESCHERMD IN 1997

De Sint-Vincentiuskerk wordt voor het eerst vermeld in een akte gedateerd 1120 en werd gebouwd rond een romaanse toren waarvan de fundering tot de 8ste eeuw teruggaat. Ze is opgetrokken in zandsteen uit de streek. In de loop der eeuwen werd ze nu eens afgebroken, dan weer heropgebouwd en verbouwd, maar steeds in overeenstemming met haar oorspronkelijke stijl. De kerk heeft

het typische sobere uitzicht van de landelijke Brabantse kerken. In 1985 versierde meester-glazenier Pierre Majerus de zijbeuken met glas-inloodramen die de Apocalyps illustreren. Links van de kerk staat de pastorie, die in 1949 werd heropgebouwd door architect J. J. Van Lint. Boven de deur zijn Sint-Vincentius en zijn twee zonen, de bisschop Landry en Dentelin, afgebeeld op een gebeeldhouwde steen die wellicht uit de 18de eeuw dateert.

2

3

3

Rechts van de kerk verrijst een prachtige linde. Hij werd in 1930 geplant en herdenkt een nationale gebeurtenis. Welke?

Het honderdjarige bestaan van België.

2 GOEDE HERDERSTRAAT 22 TOT 28

Op dit perceel, aan de kant van de Sohiestraat, bevond zich oorspronkelijk een buitenhuis in neoclassicistische stijl genaamd de *Steen Vleug* (de stenen duiventil), dat rond 1780 was gebouwd. In 1853 werd het een psychiatrische inrichting, in 1921 een industrieel gebouw. Binnenkort krijgt deze rij bakstenen gebouwen een nieuwe bestemming en worden er woningen in ondergebracht... terug naar haar oorspronkelijke functie!
Weet je dat je hier een heel oude weg bewandelt? De namen Goede Herderstraat en Marnestraat werden na de Eerste Wereldoorlog gegeven aan de oude weg naar Keulen...

3 KLOOSTER VAN DE CONGREGATIE DER DOCHTERS VAN DE HEILIGE JOZEF, MARNESTRAAT 89, ARCH. JAN MARIE HENDRICKX, 1947

Hier stond vroeger een heel oude hoeve, die voor het eerst vermeld wordt in 1440 en de naam *Vroonhof* droeg (Huis van de landsheer). Het domein wordt in 1854 verkocht aan de kloosterlingen van de Congregatie der Dochters van de Heilige Jozef, die er een klooster in neoclassicistische stijl laat optrekken. In de loop der jaren 1930 wordt dit aangevuld met een kapel, naar plannen van kanunnik Raymond Lemaire.

In 1944 maakt een bombardement het geheel met de grond gelijk, behalve – mirakel! – de kapel. Het huidige gebouw huisvest, naast de kloosterlingen, ook een rustoord en een kleuter- en lagere school. *Wie het paadje langs het klooster neemt, ontdekt de oude kloostermuur en een mooi uitzicht op de klokkentoren! Wat lager ontspringen enkele kleine bronnen...*

4 BOERDERIJ 'T HOEVEKE, MARNESTRAAT 3, 1658, BESCHERMD IN 1997

Deze oude hoeve is de laatste getuige van de talrijke boerderijen die de dorpskern van Evere vroeger rijk was. Oorspronkelijk behoorde het gebouw tot een pachthoeve die zich over meer dan een hectare uitstrekte. Het woongedeelte, Hooghuis genaamd, werd eind 19de eeuw gesloopt. De voorgevel is gemaakt van lokale zandsteen, de hogere delen en de raamlijsten zijn van baksteen. Een brede koetspoort leidt naar een fraaie binnenplaats waar de tijd wel stil lijkt te hebben gestaan! *Gietijzeren lantaarns verlichten de Marnestraat en de binnenplaats van de boerderij. Er slingeren elegante plantenranken rond. Kan je ze herkennen?*

Klimop en laurier.

Wil je meer weten over de geschiedenis van Evere, loop dan eens binnen bij het vlakbij gelegen Gemeentelijk Museum in de E. Stuckensstraat 11-13. Het is geopend elke laatste zondag van de maand van 10u tot 12u en alle donderdagen van 14u tot 17u.

1

1

2

4

4

5 HENDRIK VAN HAMMESTRAAT 78, 1935

De Van Hammestraat werd begin 20ste eeuw bebouwd. Deze bakstenen gevel koppelt de strakheid van geometrische lijnen aan een spel van volumes, met een erker op de eerste verdieping die als basis voor twee balkons dient...

Op de benedenverdieping is een oude winkelpui (deels dichtgemaakt) bekleed met platen felgroen marbriet, een imitatie van marmer, gemaakt van gekleurd en ondoorzichtig glas.

Deze techniek werd in de jaren 1920 ontwikkeld en maakte het mogelijk gevels goedkoop te decoreren. Hij kende dan ook een enorm succes!

Het azuurblauw van het huisnummer steekt fraai af tegen de groene achtergrond. Mocht je het vergeten zijn, art deco is ook de taal van de kleuren...

6 HENDRIK VAN HAMMESTRAAT 107 - 109

Dit zijn twee identieke woningen in spiegelbeeld gebouwd. De voordeuren zijn in een enkele omlijsting gevat. De gevelbepleistering dateert uit het begin van de 20ste eeuw. De banden in beige baksteen geven haar een verassend gestreept effect. Op enkele details na, zoals de gietijzeren balkons en het smeedijzeren traliwerk voor de keldergaten zijn vele oorspronkelijke elementen helaas al verdwenen, ...

In dezelfde straat zijn de nummers 88 tot 92 en 100 tot 108, onmiskenbaar ontworpen door dezelfde architect, waarvan we zijn stijl herkennen aan diverse elementen. Welke?

Het levendige lijnenspel, meestal in gekleurde baksteen uitgevoerd, of nog de vensters onder gedrukte boog, de bakstenen vensterslijlen en de met bloemen versierde latten.

7 HUBERT VAN HOORDESTRAAT 20 EN 22, ARCH. GEORGES DEWAMME, CA. 1954 EN ARCH. ROBERT ROUSSEAU, 1950

Er wacht je een verrassing op de hoek van de Van Hoordestraat! Je waant je eventjes aan de Rivièra, dankzij deze indrukwekkende, in de hoogte gelegen villa...

Met haar gevel in simili-steen, de boogvormige, per drie gekoppelde vensters, een pergola en een elegant terras op een ronde erker doet dit ongewone en pittoreske gebouw een beetje denken aan die van de chique villa's aan de Middellandse Zee. De attiekverdieping – dat wil zeggen de verdieping net boven de kroonlijst – oogt als een uitkijkpost en biedt een adembenemend uitzicht op de Zennevallei.

Rechts van de ingang waakt een jong dier over deze fascinerende villa... Zie je het?

Walt Disney uit 1942... Een hertje – een knipsoog naar Bambï, het geesteskind van

8 FRANS VAN ASSCHESTRAAT 25 TOT 31

De onregelmatige inplanting van deze huisjes, inspringend ten opzichte van de huidige straat, verraadt dat ze er al stonden voor de Van Asschestraat werd getrokken.

Oorspronkelijk waren ze voor arbeidersgezinnen bestemd.

De enige decoratie van hun bepleisterde, wit geschilderde gevels is een versiering op de borstweringen.

De Van Asschestraat wemelt van de mooie details... Ontdek ze via het spel op de middenpagina! Hou je potlood klaar en geef je ogen de kost.

9 SCHOOL 1, EDWARD STUCKENSSTRAAT 125, ARCH. JACQUES-JOSEPH VAN LINT, 1937-1938

De plannen voor deze gemeenteschool werden getekend door architect Jacques-Joseph Van Lint, toenmalig directeur Openbare Werken van de gemeente. De modernistische gevel bestaat uit gele baksteen met enkele hardstenen elementen. Sinds 1954 huisvest de school de muziekacademie. Ze werd in 2000 gerenoveerd door architectenbureau Acrotère, dat er onder meer een ruime theaterzaal bouwde. De architecten beslisten de bestaande volumes te bewaren en enkele architecturale ingrepen te doen, zoals de bouw van een esplanade tussen de twee vleugels en van een groot gebogen venster, of de bewegwijzering naar de ingangen door middel van een structuur van Cortenstaal en glas.

Na de oorlog tekende dezelfde architect de plannen voor de pastorie die we aan het begin van de wandeling hebben ontdekt. Een ongelofelijke duik in het verleden!

10 EDWARD STUCKENSSTRAAT 144

Dit huis dateert wellicht van rond 1900. Het werd gerenoveerd in de jaren 1930, met een bekleding in de gele baksteen die toen in de mode was, en met nieuwe metalen borstweringen in geometrische stijl. Het resultaat is een wat vreemde gevel, een mix van neorenaissance (kijk maar naar de trapgevel!) en art deco (het geometrische lijnenspel). *Sommige details zijn overblijfselen van de oude gevel. Welke?*

De balkonconsols, de verhoudingen van de vensters, en de houten kroonlijst.

11 EDWARD STUCKENSSTRAAT 164

Dankzij de *Postweg*, vandaag genoemd naar de Everse burgemeester Edward Stuckens, hoefden de postkoetsen het grote hoogteverschil van de weg naar Keulen niet langer te overbruggen. Op nummer 164 bevindt zich het huis van voormalige groentekwekers, te herkennen aan de grote koetspoort waar de groentekar werd gestald.

12 VREDEPLEIN 21, ARCH. GEORGES LAPAGE, 1934

Dit is ongetwijfeld een van de verrassendste gebouwen in het Everse landschap. Het werd ontworpen voor een apotheker. De gevel neemt de hoek van het plein in. Drie kleine erkers vormen als het ware golven van baksteen en glas waarvan de toppen overgaan in borstweringen voor de loggia. De vensters hebben kleine horizontale vensterroeden, als laddertjes waarmee we de gevel kunnen beklimmen.

12

13

13

In deze periode hield men van deze en uitgesproken vormen en lijnen, als verwijzing naar de toen nieuwe transportmiddelen. Welke?

Het vliegtuig (de luchthaven lag toen op een steenworp afstand) en de pakketboot.

12 EDWARD DEKOSTERSTRAAT 17, ARCH. J. HANNEBACK, 1933

De gevel van dit huis brengt een variatie op het thema van de pakketboot. Hij ontwikkelt zich symmetrisch aan weerszijden van een centrale, licht inspringende travee en verraadt een voorliefde voor in elkaar grijpende volumes. Uitsteeksels en zaagtanden wisselen elkaar af en scheppen een levendig ritme onderbroken door enkele emblemen van deze stijl (vlaggenstok, opengewerkte borstwering...). Het gebogen profiel loopt door in de bollen van de borstweringen en het traliewerk van de voordeur.

Een bepaald materiaal is uitermate geschikt voor deze gebogen profielen. Welk?

Beton. Het kan zich aan alle vormen aanpassen en nadlen met gevelstenen worden bekleedt.

14 EDWARD DEKOSTERSTRAAT 21, ARCH. J.F. VAN IMMELEN, 1945

Deze fraaie plattelandsvilla werd gebouwd in 1945, op de plaats van een oude woning die door de bombardementen volledig met de grond gelijk was gemaakt. De geknikte dakvorm, de bepleisterde gevel, de

veranda onder afdak en de vensters verdeeld door kleinhoutjes zijn typisch voor de cottagestijl, die eind 19de eeuw uit Engeland was overgewaaid.

Neem nu de Fonsonstraat.

15 DE OUDE BEGRAAFPLAATS VAN EVERE, SINT-VINCENTIUSSTRAAT

De eerste gemeentelijke begraafplaats van Evere, die in 1880 werd geopend, was volledig ontworpen volgens de stedenbouwkundige en hygiënistische voorschriften uit die tijd. Je vindt er onder meer de graven van talrijke luchtmachtpiloten.

Neem gerust een kijkje op dit wat miskende kerkhof, dat nochtans tal van schatten verbergt!

16 SINT-VINCENTIUSSTRAAT 32 TOT 50, 1907

Dit ensemble van tien arbeiderswoningen werd gebouwd in opdracht van de 'Maatschappij voor Goedkope Woningen' van de Brusselse agglomeratie. Begin 20ste eeuw waren progressieve politici erg begaan met de zorgelijke situatie van de arbeiders, en ze moedigden de bouw van bescheiden woningen voor arme gezinnen aan. Op de gevels verwijst het kleurspel van bakstenen naar de Vlaamse renaissance.

De hardstenen bekroningen die de hoeken van de topgevel beklemtonen, refereren aan nog een andere stijl. Welke?

De art nouveau, die toen in volle bloei was!

WANDELING 2

OP ZONDAG NAAR HET PLATTELAND!

DEZE WANDELING TEN OOSTEN VAN DE GEMEENTE KRONKELT ZICH DOOR HET VROEGERE PLATEAU VAN HOOG EVERE. DE NIEUWE WIJKEN, DIE IN DE LOOP VAN DE 20STE EEUW WERDEN GECECREËRD, BIEDEN DE WANDELAAR NOG ALTIJD AUTHENTIEKE EN ONVERWACHTE STUKJES PLATTELAND! EEN TOCHT OM PER FIETS TE DOEN...

PARCOURS: ZIE OMSLAG

V VERTREK EN A AANKOMST: KERKHOFF VAN BRUSSEL, KERKHOFF VAN BRUSSELLAAN
BUS: 63, 66 (KERKHOFF VAN BRUSSEL)

DUUR: ONGEVEER 2U

1 KERKHOFF VAN BRUSSEL, KERKHOFF VAN BRUSSELLAAN, LANDSCHAPSARCHITECT LOUIS FUCHS EN ARCH. VICTOR JAMAER, 1874-1877, BESCHERMD IN 1997

Deze prachtige necropool verving de drie locaties die toen het kerkhof van Brussel vormden en belichaamt de hygiënistische en stedenbouwkundige opvattingen van het einde van de 19de eeuw. Er werd gekozen voor een monumentaal en landschappelijk park. De graven vormen een boeiend panorama van de 19de- en 20ste-eeuwse stijlen in een prachtig groen kader vol linden, esdoorns, acacia's, platanen, taxussen en andere bomen die vaak voor hun symboliek werden gekozen. Hier waren enkele grote namen uit de architectuur aan het werk, zoals Hendrik Beyaert (die er ook begraven ligt), Léon Sneyers en Henry van de Velde. Samen met het puik van de beeldhouwers schiepen ze uitzonderlijke werken ter nagedachtenis van de Brusselse overledene.

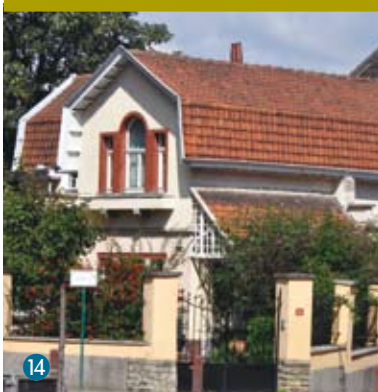
Aanvankelijk werden de stoffelijke overschotten uit het centrum van Brussel vervoerd met een... tram-lijkswagen!

De begraafplaats is alle dagen, behalve op maandag, open van 8u30 tot 16u30.

2 IEDER ZIJN HUIS, CICEROLAAN 21, ARCH. WILLY VAN DER MEEREN, 1958-1960

In 1954 tekende Van Der Meeren de plannen voor dit grote gebouw, waarvan de uitvoering pas vier jaar later begon. Het geheel, dat sterk door de idealen van Le Corbusier is beïnvloed, rust op pijlers en heeft een dakterras dat bij mooi weer als solarium dienstdoet. Om deze vernuftige architectuur beter te begrijpen, moet je naar de achterkant van het gebouw gaan. Achteraan opent de gevel zich en geeft hij zijn geheimen prijs: per drie bouwlagen leidt een galerij opgevat als een zwevende straat naar de triplexappartementen, met toegang hetzij gelijkvloers hetzij via een binnentrap. Het hele gebouw is gemaakt van geprefabriceerde en modulaire elementen versierd met abstracte en gekleurde lijnen.

Voor meer informatie: ☎ WILLY VAN DER MEEREN, EEN STRIJDVAAARDIGE ROBBEDOES!

14

15

16

1

2

2

3 IJDER ZIJN HUIS, OLEANDERGAARD, ARCH. WILLY VAN DER MEEREN, 1957-1962

Nadat hij zijn utopie van de verticale stad had opgegeven, ontwierp Van Der Meeren, alweer voor de huisvestingsmaatschappij IJder zijn Huis, een geheel van vijftig appartementen gegroepeerd in vier rijen met twee bouwlagen. De woningen waren bestemd voor gepensioneerde echtparen. De gevels, die typisch zijn voor de toen heersende Robbedoes-stijl, vermengen de soberheid platen van gewassen beton met de felle kleuren van de voordeuren, waaraan stalen deurklinken in gebogen L-vorm zijn bevestigd.

Futuristisch ogende elementen vervolledigen dit geheel. Zie je ze?

De betonnen overkapping van de trappen.

Voor meer informatie: **WILLY VAN DER MEEREN, EEN STRIJDVAARDIGE ROBBEDOES!**

4 FRANZ GUILLAUMELAAN 80, CA. 1930

Dit gebouw werd rond de jaren 1930 gebouwd en was oorspronkelijk het ketelhuis van de afdeling Fotografische Producten van de Union Chimique Belge. Hoewel het uitsluitend voor industriële doeleinden was bestemd, vertoont het gebouw toch een opmerkelijke architectuur. Getuige daarvan de elegante topgevel met zaagtanden, of het betonnen lijstwerk voorzien van stalen venstervleugels die over bijna de volledige hoogte van het gebouw openstaan. Dit oude ketelhuis

werd eerst getransformeerd in... een varkensstal, later in een atelier voor keramiekpoeder. In 2000 werd het door architect Daniel Linze tot een cultureel centrum omgebouwd. *Nu heeft het oude industriële gebouw alweer een nieuwe – en op zijn minst verrassende – bestemming gekregen. Welke?*

Er bevindt zich nu een kerk!

5 ZAVENTEMSTRAAT 22 TOT 26

Tot na de Tweede Wereldoorlog verdrongen zich rond het kerkhof talloze steenbakkerijen, waaraan enkele straatnamen in de omgeving nog herinneren, zoals de nabijgelegen Kareelovenlaan. In de Zaventemstraat is een rij arbeidershuisjes de stille getuige van die toen bloeiende industriële activiteit. De huisjes, met hun gedrongen silhouet, zijn gemaakt van baksteen en zijn anderhalve bouwlaag hoog. Naast de steenbakkerijen bevonden zich in de wijk ook steenhouwersateliers, waarvan de activiteit nauw verband hield met de aanwezigheid van het kerkhof ernaast.

Volg aan het einde van de Zaventemstraat het voetpad dat uitmond in de Henry Dunantlaan, draai naar links en stap door tot aan het kruispunt gevormd door de Henry Dunantlaan en de Oudstrijderslaan.

6 OUDSTRIJDESLAAN 81 TOT 89 EN OPTIMISMELAAN 91 TOT 95, ARCH. JEAN-FLORIAN COLLIN VOOR ETRIMO, 1964-1966

De maatschappij Etrimo (*Etude et Réalisations Immobilières*), die in 1932 door architect Jean-Florian Collin werd opgericht, specialiseerde zich al vanaf het begin in flatgebouwen. Na de oorlog konden ook huishoudens met een bescheiden inkomen zich een eigendom veroorloven, dankzij nieuwe formules voor hypotheekleningen. Inspelend op deze nieuwe markt en gesteund door de economische groei bouwde de maatschappij Etrimo haar flatgebouwen in groene omgevingen in de vier uithoeken van België (en zelfs tot in Congo!). De maatschappij kende een fenomenaal succes en boekte in 1969 een omzet van... twee miljard frank! Kenmerkend voor de gebouwen van Etrimo waren de lange hemelsblauwe banden die de onderzijde van de balkons kleurden. Ze onderscheidden hen van die van haar grootste concurrent, het Amelinckx-gebouw, dat te herkennen was aan de borstweringen in donker plexiglas...

7 OUDSTRIJDESLAAN, 90, 90A, 92 EN 92A, ARCH. MARC LACOUR, 2009

Dit appartementsgebouw, dat pas onlangs werd gebouwd naar een ontwerp van Marc Lacour, vormt een tegenwicht voor het monumentalisme van de drie gebouwen ertegenover. Met zijn bescheidener afmetingen breekt het met de uniformiteit van de Etrimo-gebouwen. Spelend met de volumes en de asymmetrie scheidt de architect een ensemble dat tegelijk veel glaspartijen heeft en toch intimistisch

is, met tal van terrassen, loggia's en balkons. De zwarte baksteen dient enkel om de structuur te onderstrepen en wordt getemperd door de aanwezigheid van grote houten panelen met verticale aders. *Hoewel het idee van het dakterras voortleeft, wordt het nu als een louter individueel element beschouwd. We zijn ver verwijderd van het idee van een gemeenschapsruimte zoals in het project IJder Zijn Huis!*

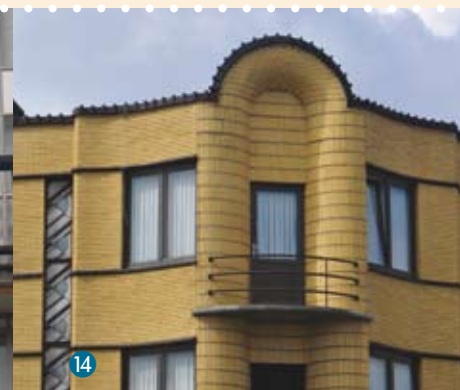
8 TUINBOUW, ARCH. JEAN-JULES EGGERICX, 1936

In 1936 gaf de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom aan architect Jean-Jules Eggericx opdracht een kleine tuinwijk te ontwerpen, als oplossing voor de huisvestingscrisis die toen woedde. De Tuinbouw bevond zich toen volledig op het platteland en omvat tien gekoppelde huizen ingeplant in grote tuinen waar de arbeidersgezinnen een eigen moestuintje hebben en kleine dieren kweken (kippen, geiten, konijnen...). Daartoe waren de huizen oorspronkelijk voorzien van een stal, die nu meestal tot een garage is omgebouwd. De gevels in de tuinwijk zijn bekleed met pleisterkalk, wat het geheel een landelijk uitzicht verleent... als een spiegel die werd voorgehouden aan de eerste bewoners, die toen net van het platteland kwamen. *Het tracé van de straten van de Tuinbouw vormt een vertrouwde geometrische figuur. Herken je ze?*

Een dreinhoek.

9

Groupe Structures © Sofiam 2011

10

11

13

14

9 OLYMPIADENLAAN 20, GROUPE STRUCTURES, 1972

Op vraag van warenhuisketen GB ontwierpen de architecten van de Groupe Structures een ensemble bestaande uit een gebouw met tien verdiepingen bestemd voor kantoren en een – voor die tijd reusachtige! – supermarkt. De twee functies versmelten in één ontwerp, en de architecten spelen met volumes met duidelijke en geometrisch zuivere vormen (rechthoekig parallellepipedum en cilinders voor de toegangen tot de ondergrondse parkeerruimten). Als een tweede huid is een tegelijk spichtig en monumentaal metalen “staketsel” aan het kantoorgebouw bevestigd. Zo ontstaat een ruitpatroon dat de gevel ritmeert. De supermarkt onderaan omvat één bouwlaag en vormt een visueel tegenwicht tegen de kantoren. *Op oude plannen wordt op deze plaats gehucht genaamd Tumth vermeld. Dit zou verwijzen naar een tumulus die tijdens de Gallo-Romeinse tijd werd gebouwd...*

10 DE MOESTUINEN VAN DE JAN VAN RUUSBROECKSTRAAT

Op een strook grond tussen de Van Ruusbroeckstraat en de spoorweg ligt een van de mooiste ensembles van moestuintjes van de gemeente. Evere kan bogen op een lange traditie op het gebied van de groenteteelt en wemelt nog altijd van deze kleine lapjes grond die worden bewerkt door een handvol liefhebbers die er met veel liefde bloemen en groenten kweken. Uit een studie blijkt echter dat hun aantal het voorbije decennium is gehalveerd.

Een van de moestuintjes is bijzonder fraai aangelegd. Zie je het?

Het gaat om de moestuin die het dichtst bij het gemeentehuis ligt.

11 GEMEENTEHUIS, SERVAAS HOEDEMAEKERSQUARE 10, ARCH. ROBERT ROUSSEAU, 1939

Het gemeentehuis van Evere, dat aanvankelijk was ondergebracht in een gebouw in neoclassicistische stijl op de hoek van de Stuckensstraat en de Pepermansstraat, verhuisde strategisch naar het centrum van de gemeente aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog, in een wijk die toen in volle expansie was. Robert Rousseau bedacht het gebouw met twee vleugels in gele baksteen rond een toren die herinnert aan zowel een belfort als de schoorstenen van Trans-Atlantische pakketboten, waarvan de silhouetten tot de verbeelding spraken van eenieder die van verre bestemmingen droomde. In 2000 werd het gebouw gerenoveerd en uitgebreid volgens de plannen van J.H. Baudon. *Het bas-reliëf op de westelijke vleugel beeldt een van de specialiteiten van Evere uit. Welke?*

Witloof als groente zou rond 1830 ontdekt zijn.

Wandel rond het gemeentehuis tot aan de hoeve die erachter verborgen zit...

12 DE HOEVE VAN GEUZENBERG, LEEKAERTSSTRAAT 29, 1872

Verscholen achter de modernistische lijnen van het gemeentehuis ligt een oude Brabantse hoeve...

Als gevolg van een reeks stedenbouwkundige ingrepen zit de hoeve nu ingesloten in het perceel, als een uitzonderlijke, bijna surrealistische getuige van het landelijke verleden van de gemeente. Ze ligt op de *Geuzenberg*, een naam die verwijst naar een oude begraafplaats. Hier werden immers de protestantse soldaten van Hannover begraven die tijdens de Oostenrijkse successieoorlog sneuvelden.

13 GEBOUW VAN OOTEGHEM, ONZE-LIEVE-VROUWLAAN 135, ARCH. WILLY VAN DER MEEREN, 1952, BESCHERMD IN 2006

Het gebouw Van Ooteghem was de eerste verwezenlijking van Willy Van Der Meeren in Evere en belichaamde al meteen de grootse ideeën van deze visionaire architect. Achter elk van de vensters gaat immers een duplexappartement schuil: op het eerste niveau bevinden zich de keuken en de woonkamer met balkon, op de mezzanine de slaapkamer en een kleine badkamer bevat. Qua materialen opteerde de architect voor goedkope elementen, en hij ontwierp een gevel die trots met zijn betonblokken pronkt! *Leve de kleuren! Oorspronkelijk was het schrijnwerk grijs geschilderd, terwijl de borstweringen okerkleurig waren en de leuning waarschijnlijk wit en zwart gekleurd.*

Voor meer informatie: ☞ **WILLY VAN DER MEEREN, EEN STRIJDVAARDIGE ROBBEDOES!**

14 HENDRIK CONSCIENELAAN 143, ARCH. ARMAND LAUWERS, 1936

Dit opbrengsthuis torent majestatisch uit boven de rotonde aan de kruising van de Onze-Lieve-Vrouwlaan en de Hendrik Consciencelaan. Oorspronkelijk bevond er zich een slagerij genaamd *Charcuterie des Gourmets*. Op een perceel met een heel onregelmatige vorm verrijst een gevel in gele baksteen in de zuiverste pakketbootstijl! Rond balkons met een heel expressief profiel maakt de gevel opeenvolgende golfbewegingen die de hoek gevormd door de twee straten volgen. *Verscheidene elementen zijn geïnspireerd op de silhouet van de reusachtige pakketboten die toen de Atlantische Oceaan overstaken. Zie je ze?*

De borstweringen van de balkons en de zuilen eromheen. De glasramen lijken dan weer op weeste golven die de flanken van het gebouw testeren!

Keer op je stappen terug tot aan de rotonde tegenover het gemeentehuis, neem de brug over de spoorweg en steek dan de Leopold III-laan over. Aan het park van het sportcomplex neem je de weg naar links en volg je het geplaveide pad langs de ringmuur rond het kerkhof van Brussel. Dit is de Eenboomstraat, een oude holle weg die al eeuwenlang het oude dorp met de Leuvensesteenweg verbindt. Zo bereik je het kerkhof van Brussel.

15 EENBOOMSTRAAT, ARCH. VICTOR JAMAER, 1889

Aan de linkerzijde van deze pittoreske straat staan vijf identieke huizen waarvan de plannen getekend zijn door... Victor Jamaer, de ontwerper van de toegangspaviljoenen van het kerkhof van Brussel!

11

11

12

14

15

15

LE MÉTAL S'INVITE EN FAÇADE !

Petits détectives, à vos loupes ! Au fil de la rue Van Assche, fonte et fer forgé ponctuent les façades d'éléments aussi décoratifs qu'utiles. Ouvrez l'œil ... et tentez de les retrouver puis de les identifier.

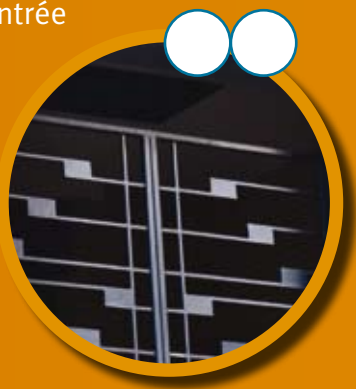
1. TROUVEZ LES DÉTAILS

Chacun des détails reproduits sur cette page appartient à une maison de la rue Van Assche. Promenez votre regard sur ces belles façades afin des les dénicher, puis inscrivez les numéros des maisons correspondantes dans le cercle de gauche.

2. TROUVEZ LE TERME JUSTE

Le monde de l'architecture fourmille de mots qui permettent de désigner avec précision ses nombreuses composantes. À l'aide de la liste ci-dessous, établissez les correspondances entre le vocabulaire et les détails qui l'illustrent.

- A. serrure
- B. garde-corps en fonte
- C. garde-corps en fonte pansu
- D. garde-corps en fer forgé
- E. heurtoir
- F. ancre
- G. grille de jour d'imposte
- H. poignée de porte et boîte aux lettres
- I. grille de jour de cave
- J. sonnette
- K. poignée de porte
- L. girouette
- M. grille d'entrée

IJZER BIJ DE VLEET!

Haal jullie vergrootglas maar uit, beste detectives! In de Van Asschestraat wemelt het van gietijzeren en smeedijzeren elementen op de gevels, zowel decoratieve als nuttige. Kijk goed rond... en probeer ze te vinden en dan te identificeren.

1. VIND DE DETAILS

Elk van de details die je op deze pagina ziet, behoort tot een huis in de Van Asschestraat. Bekijk de mooie gevels aandachtig en schrijf dan de overeenkomstige huisnummers in de bolletjes.

2. VIND DE JUISTE TERM

De wereld van de architectuur gebruikt tal van termen die heel precies naar de verschillende elementen verwijzen. Probeer met behulp van onderstaande lijst de juiste term aan het juiste detail te koppelen.

- A. slot
- B. gietijzeren borstwering
- C. gebuikte borstwering in gietijzer
- D. smeedijzeren borstwering
- E. deurklopper
- F. anker
- G. traliewerk van impostvenster
- H. deurklink en brievenbus
- I. traliewerk van keldergat
- J. bel
- K. deurklink
- L. windwijzer
- M. toegangshek

